

UNIVERSITI MALAYA

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Nama: **MAT TAIB BIN PA**

(No K.P: 641116-02-5905)

No Pendaftaran/Matrik : **THA030010**

Nama Ijazah: **IJAZAH DOKTOR FALSAFAH**

Tajuk Kertas Kerja/Laporan Penyelidikan/Disertasi/Tesis (“Hasil Kerja ini”):

**PEMILIHAN PERKATAAN DAN STRUKTUR MORFOLOGI
DALAM SURAH AL-FATIHAH**

Bidang Penyelidikan: **BAHASA AL-QURAN AL-KARIM**

Saya dengan sesungguhnya dan sebenarnya mengaku bahawa:

- (1) Saya adalah satu-satunya pengarang/penulis Hasil Kerja ini;
- (2) Hasil Kerja ini adalah asli;
- (3) Apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan se jelasnya dan secukupnya dan satu pengiktirafan tajuk hasil kerja tersebut dan pengarang/penulis telah dilakukan di dalam Hasil Kerja ini;
- (4) Saya tidak mempunyai apa-apa pengetahuan sebenar atau patut semunasabahnya tahu bahawa penghasilan Hasil Kerja ini melanggar hak cipta hasil kerja yang lain;
- (5) Saya dengan ini menyerahkan kesemua dan tiap-tiap hak yang terkandung di dalam hak cipta Hasil Kerja ini kepada Universiti Malaya (“UM”) yang seterusnya mula dari sekarang adalah tuan punya kepada hak cipta di dalam Hasil Kerja ini dan apa-apa pengeluaran semula atau penggunaan dalam apa jua bentuk atau dengan apa juga sekali pun adalah dilarang tanpa terlebih dahulu mendapat kebenaran bertulis dari UM;
- (6) Saya sedar sepenuhnya sekiranya dalam masa penghasilan Hasil Kerja ini saya telah melanggar suatu hak cipta hasil kerja yang lain sama ada dengan niat atau sebaliknya, saya boleh dikenakan tindakan undang-undang atau apa-apa tindakan lain sebagaimana yang diputuskan oleh UM.

Tandatangan calon

Tarikh:

Diperbuat dan sesungguhnya diakui di hadapan,

Tandatangan saksi

Tarikh:

Nama: Dr. Mohd Zaki Abd Rahman

Jawatan: Pensyarah Kanan/Penyelia

ABSTRAK

Kajian ini membincangkan mengenai pemilihan perkataan dan struktur morfologi dalam al-Quran al-Karim secara amnya dan surah al-Fatihah secara khasnya. Ini adalah kerana perkataan Arab boleh dilihat daripada beberapa sudut makna, iaitu makna tersurat, makna tersirat, makna majazi dan makna kinayah. Di samping itu, ia juga boleh dilihat dari sudut sinonim, polisemi dan tādāadd. Dari aspek morfologi pula, perkataan Arab mempunyai banyak pola kata yang mempunyai perbezaan yang halus dan terperinci bukan sahaja antara kategori yang berlainan, malah antara kategori yang sama. Persoalan yang timbul ialah bagaimana pemilihan itu dilakukan?

Justeru, kajian ini bertujuan untuk mengkaji sebab dan rahsia pemilihan perkataan dan struktur morfologi yang digunakan dalam al-Quran al-Karim secara amnya. Ia juga bertujuan membuat satu “analisis bahasa” yang bersepadu dari dua aspek utama, iaitu perkataan dan struktur morfologi terhadap surah al-Fatihah yang mempunyai banyak keistimewaan. Oleh itu, method yang digunakan ialah method kajian perpustakaan dan analisis serta perbandingan.

Kajian ini dibahagikan kepada lima bab dengan bab pertama sebagai pengenalan. Bab kedua menganalisis pemilihan perkataan dalam al-Quran al-Karim dari sudut-sudut yang disebutkan tadi dan bab ketiga menganalisis pemilihan struktur morfologi dalam al-Quran al-Karim. Manakala bab keempat menganalisis pemilihan perkataan dan struktur morfologi dalam surah al-Fatihah secara khusus. Bab kelima merupakan rumusan kajian dan cadangan.

Dapatan umum kajian ini mendapati bahawa perkataan dan struktur morfologi dalam al-Quran al-Karim dipilih atas sebab yang sangat halus dan terperinci berkaitan makna dengan mengeksploitasi ciri kehalusan perkataan dan kepelbagaian pola perkataan yang menjurus ke arah makna yang tepat, halus, ringkas, padat dan luas berdasarkan konteks ayat. Hal ini menyerlahkan al-Quran al-Karim sebagai satu-satunya kitab mukjizat yang tiada tandingannya sama sekali.

ABSTRACT

This research discusses on the selection of words and morphological structures in the Holy Quran as a whole and in the al-Fatihah Verse, specifically. This is because an Arabic word can be seen from several meanings which include direct meanings, indirect meanings, *majazi* meaning and *kinayah* meanings. Besides that, it can also be seen from the aspects of synonym, polisemy and *taḍaad*. From the aspects of morphology, an Arabic word has many word patterns which show a subtle and detailed difference of not only different categories but also same categories. The questions arises from this research is how the selection was done.

Therefore, the objective of the research is to study reasons and secrets of choosing words and morphological structures used in the Holy Quran. Another objective of the research is to develop a comprehensive “language analysis” based on two main aspects which are words and morphological structures for the al-Fatihah verse which has many specialties. Thus, the methods used are library research and comparative analysis.

This research is divided into five chapters with the first chapter as the introduction. The second chapter analyzes the selection of words in the Holy Quran based on the aspects mentioned earlier, and the third chapter analyzes the selection of morphological structures in the Holy Quran. Additionally, the fourth chapter specifically analyzes the selection of words and morphological structures in the al-Fatihah verse. The fifth chapter includes conclusions and recommendations.

The overall findings of the research indentify that the chosen and morphological structures in the Holy Quran subtle and detailed with regard to their meanings by exploiting their subtle characteristics of words and various word patterns in order to obtain accurate, subtle, succinct, concise and vast meanings according to their contexts. This will glorify the Holy Quran as the only miraculous book without any competitors at all.

PENGHARGAAN

Segala pujian dan syukur hanya tertentu khusus bagi Allah SWT Pencipta Alam semesta ini. Selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad SAW yang membawa rahmat kepada sekalian alam.

Penulis memanjatkan setinggi-tinggi kesyukuran ke hadrat Allah SWT yang telah mengurniakan taufiq dan inayah-Nya kepada penulis sehingga penulisan tesis ini dapat diselesaikan. Hanya kepada-Nya, penulis meletakkan pergantungan dan pengharapan serta berserah diri dalam setiap detik dan ketika.

Pada kesempatan ini, penulis merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada pihak Universiti Malaya dan Fakulti Bahasa dan Linguistik yang memberi peluang kepada penulis untuk membuat kajian ini khususnya dengan pemberian biasiswa dan cuti sabatikal serta penyelidikan untuk menyiapkan tesis ini. Secara khasnya, penghargaan ini ditujukan kepada Profesor Dr. Zuraidah Mohd Don, Dekan Fakulti Bahasa dan Linguistik dan juga Profesor Dr. Azirah Hashim, mantan Dekan Fakulti serta Dr. Jawakhir Mior Jaafar, Timbalan Dekan Ijazah Tinggi atas keprihatinan yang ditunjukkan kepada penulis.

Terima kasih yang tidak terhingga diucapkan kepada penyelia tesis ini, Dr. Mohd Zaki Abd Rahman yang sentiasa memberi sokongan yang padu dan semangat yang berterusan kepada penulis sepanjang penulisan tesis ini. Begitu juga dengan tunjuk ajar yang membina dan pandangan yang bernas khususnya dalam perancangan kandungan yang rasional dan penulisan akhir tesis ini yang lebih mantap sehingga ia dapat diselesaikan. Doa penulis semoga Allah SWT sahaja yang memberi ganjaran dan membalasnya dengan sebaik-baik balasan di dunia dan akhirat atas sumbangan yang dicurahkan ini.

Tidak lupa juga diajukan ucapan terima kasih kepada emak, bapa, isteri dan anak-anak yang sentiasa mendoakan kejayaan penulis. Begitu juga kepada rakan-rakan di Fakulti

Bahasa dan Linguistik Universiti Malaya dan Kementerian Pendidikan Malaysia yang memberi semangat kepada penulis untuk menyelesaikan penulisan tesis ini.

Akhirnya ucapan terima kasih juga ditujukan kepada sesiapa sahaja yang memberi sumbangan kepada penulis yang tidak dapat disebut di sini, dalam apa bentuk sekali pun sama ada secara langsung atau tidak langsung, semoga semuanya diberi ganjaran oleh Allah SWT.

Mat Taib bin Pa
Fakulti Bahasa dan Linguistik
University Malaya
Kuala lumpur

Februari 2012

KANDUNGAN

Tajuk	Halaman
Perakuan Keaslian Penulisan	i
Abstrak	ii
Abstract	iii
Penghargaan	iv
Kandungan	vi
Senarai Rajah Dan Senarai Jadual	xiii
Transliterasi Huruf Arab Ke Huruf Rumi	xiv
Senarai Singkatan Kata	xvii

BAB PERTAMA

PENGENALAN

1.0	Pendahuluan	1
1.1	Permasalahan Kajian	2
1.2	Objektif Kajian	11
1.3	Soalan Kajian	11
1.4	Hipotesis Kajian	12
1.5	Metodologi Kajian	13
1.6	Bidang dan Batasan kajian	16
1.7	Kajian Terdahulu	19
1.8	Kepentingan Kajian	28
1.9	Rangka Kajian	30
1.10	Penutup	31

BAB KEDUA
PEMILIHAN PERKATAAN
DALAM AL-QURAN AL-KARIM

2.0	Pendahuluan	32
2.1	Unit Makna (Sememe)	32
2.2	Teori dan Konsep Makna	33
	a- Komponen Makna	33
	b- Konteks Perkataan	35
	c- Kolokasi	38
	d- Medan Makna	38
2.3	Jenis-jenis Makna	39
2.4	Pembahagian Perkataan	49
2.4.1	Monosemi	50
2.4.2	Sinonim	50
	2.4.2.1 Konsep Sinonim	50
	2.4.2.2 Pandangan Ahli Bahasa Tentang Kewujudan Sinonim	52
2.4.3	Polisemi	57
	2.4.3.1 Definisi dan Konsep Polisemi	57
	2.4.3.2 Pandangan Ahli Bahasa Tentang Kewujudan Polisemi	61
2.4.4	Taḍaadd	65
	2.4.4.1 Definisi dan Konsep Taḍaadd	65
	2.4.4.2 Pandangan Ulama Tentang Kewujudan Taḍaadd	66
2.5	Pemilihan Perkataan Dalam al-Quran al-Karim	69
2.5.1	Monosemi	70
	2.5.1.1 Makna Tersurat	70
	2.5.1.2 Makna Tersirat	81

2.5.1.3	Makna Majazi	105
2.5.1.3.1	Isti‘aarat	105
2.5.1.3.2	Majaz Mursal	108
2.5.1.4	Makna Kinayah	118
2.5.2	Sinonim	123
2.5.2.1	Adakah Wujud Sinonim dalam al-Quran al-Karim?	123
2.5.3	Polisemi	141
2.5.3.1	Adakah Wujud Polisemi dalam al-Quran al-Karim?	141
2.5.4	Taḍadd	153
2.5.4.1	Adakah Wujud Taḍaadd dalam al-Quran al-Karim?	153
2.5.5	Perkataan dalam al-Quran al-Karim dan Bunyi	155
2.5.5.1	Bunyi Yang Lembut	155
2.5.5.2	Bunyi yang Saling Membantu dan Susunan Huruf yang Cantik	158
2.5.5.3	Bunyi yang Susah Tetapi Menggambarkan Makna dan Konteks	159
2.6	Penutup	162

BAB KETIGA

PEMILIHAN STRUKTUR MORFOLOGI

DALAM AL-QURAN AL-KARIM

3.0	Pendahuluan	164
3.1	Konsep Morfologi	164
3.2	Struktur Utama Morfologi Arab dan Perbandingannya	165
3.2.1	Struktur Utama Morfologi Arab	165

3.2.1.1 Kata Kerja	165
3.2.1.1.1 Kata Kerja Dari Sudut Masa	166
3.2.1.1.2 Kata Kerja Dari Sudut Asal dan Imbuhan	167
3.2.1.1.3 Kata Kerja Dari Sudut Memerlukan Objek	175
3.2.1.1.4 Kata Kerja Dari Sudut Aktif	177
3.2.1.2 Kata Nama	177
3.2.1.2.1 Kata Nama Dari Sudut Jantina	177
3.2.1.2.2 Kata Nama Dari Sudut Bilangan	179
3.2.1.2.3 Kata Nama Dari Sudut Terbitan	185
a- Jaamid	185
i. Maşdar	185
b- Musytaqqaat/ Kata Terbitan	188
i. Kata Nama Pelaku	188
ii. Şiighat̤ Mubaalaghat̤	190
iii. Şifat̤ Musyabbahat̤	191
iv. Kata Nama Objek	194
v. Kata Nama Tafđiil	196
3.2.2 Perbandingan Antara Struktur Utama Morfologi Arab	197
3.2.2.1 Kata Nama Pelaku dan Şifat̤ Musyabbahat̤	197
3.2.2.2 Şifat̤ Musyabbahat̤ dan Şiighat̤ Mubaalaghat̤	198
3.2.2.3 Kata Nama Pelaku, Şifat̤ Musyabbahat̤ dan Şiighat̤ Mubaalaghat̤	199
3.2.2.4 Kata Nama Pelaku dan Kata Kerja (Kata Kerja Kala Lampau dan Kala Kini)	199
3.2.2.5 Kata Nama Pelaku, Şifat̤ Musyabbahat̤ dan Kata Kerja kala Kini	200
3.2.2.6 Kata Nama Pelaku dan Kata Nama Objek	201

3.2.2.7	Kata Kerja dan Maṣḍar	201
3.2.2.8	Kata Kerja Kala Lampau dan Kata Kerja Kala Kini	201
3.2.2.9	Kata Mujarrad dan Kata Berimbuhan	202
3.3	Pemilihan Struktur Morfologi Dalam al-Quran al-Karim	202
3.3.1	Pemilihan Struktur Morfologi dari Kategori yang Sama	202
3.3.1.1	Antara Jenis dan Pola Jamak	202
3.3.1.2	Antara Pola-Pola Maṣḍar	216
3.3.1.3	Antara Pola-Pola Ṣifaṭ Musyabbahaṭ	236
3.3.1.4	Antara Pola-Pola Ṣiighaṭ Mubaalaghaṭ	238
3.3.2	Pemilihan Struktur Morfologi antara Kategori Berlainan	239
3.3.2.1	Kata Nama Mudhakkar dan Mu'annath	239
3.3.2.2	Kata Nama Mufrad, Duaan dan Jamak	241
3.3.2.3	Kata Nama Pelaku dan Ṣiighaṭ Mubaalaghaṭ	263
3.3.2.4	Kata Nama Pelaku dan Ṣifaṭ Musyabbahaṭ	265
3.3.2.5	Ṣifaṭ Musyabbahaṭ dan Ṣiighaṭ Mubaalaghaṭ	266
3.3.2.6	Kata Nama Pelaku dan Kata Nama Objek	268
3.3.2.7	Kata Nama Pelaku dan Kata Nama Tafḍiil	271
3.3.2.8	Ṣifaṭ Musyabbahaṭ dan Kata Nama Tafḍiil	272
3.3.2.9	Kata Nama Pelaku dan Maṣḍar	273
3.3.2.10	Ṣifaṭ Musyabbahaṭ dan Maṣḍar	274
3.3.2.11	Kata Kerja kala lampau dan Kata Nama Pelaku	278
3.3.2.12	Kata Kerja Kala Kini dan Kata Nama Pelaku	280
3.3.2.13	Kata Kerja Kala Lampau dan Kata Kerja Kala Kini	285
3.3.2.14	Kata kerja Mujarrad dan Kata Kerja Berimbuhan	289
3.4	Penutup	306

BAB KEEMPAT

PEMILIHAN PERKATAAN DAN STRUKTUR MORFOLOGI

DALAM SURAH AL-FATIHAH

4.0	Pendahuluan	307
4.1	Pengenalan Surah al-Fatihah	307
4.2	Analisis Surah al-Fatihah	309
4.2.1	Analisis Ayat Pertama	309
4.2.2	Analisis Ayat Kedua	333
4.2.3	Analisis Ayat Ketiga	357
4.2.4	Analisis Ayat Keempat	359
4.2.5	Analisis Ayat Kelima	367
4.2.6	Analisis Ayat Keenam	384
4.2.7	Analisis Ayat Ketujuh	398
4.3	Penutup	4154

BAB KELIMA

RUMUSAN DAN CADANGAN

5.0	Pendahuluan	416
5.1	Rumusan	416
5.1.1.	Rumusan Khusus	416
5.1.1.1.	Pemilihan Perkataan dalam al-Quran al-Karim	416
5.1.1.2.	Pemilihan Struktur Morfologi dalam al-Quran al-Karim	422
5.1.1.3.	Pemilihan Perkataan dan Struktur Morfologi dalam Surah al-Fatihah	428

5.1.2. Rumusan Umum	446
5.1.2.1. Berkaitan semantik	446
5.1.2.2. Berkaitan morfologi	448
5.2 Cadangan	450
5.2.1. Cadangan Khusus	451
5.2.2. Cadangan Umum	453
5.3 Penutup	454
Bibliografi	455

SENARAI RAJAH

No. Rajah	Tajuk Rajah	Halaman
Rajah 2.1	Pembahagian Majaz	48
Rajah 3.1	Pembahagian Kata Kerja Berdasarkan Imbuhan	175

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Tajuk Jadual	Halaman
Jadual 3.1	Kategori Kata Kerja Mujarrad Tiga Huruf	168
Jadual 3.2	Pola Jamak Kathraṭ	184
Jadual 3.3	Pola Maṣdar kata kerja tiga huruf berimbuhan dan kata kerja empat huruf	187
Jadual 3.4	Pola Kata Nama Pelaku Bagi Kata Kerja Tiga Huruf Berimbuhan Dan Kata Kerja Empat Huruf	189
Jadual 3.5	Pola Ṣiighaṭ Mubaalaghaṭ	190
Jadual 3.6	Pola Ṣifaṭ Musyabbahaṭ	191
Jadual 3.7	Pola Kata Nama Objek	195
Jadual 3.8	Syarat Pembentukan Kata Nama Tafḍiil	196
Jadual 4.1	Perbezaan pendapat mengenai maksud الرَّحْمَن dan الرَّحِيم	328
Jadual 4.2	Perbezaan antara الشُّكْر , الْمَدْح , الْحَمْد	342
Jadual 4.3	Penggunaan perkataan هَذَى dalam al-Quran al-Karim dari sudut transitif	391

TRANSLITERASI HURUF ARAB KE HURUF RUMI

1. Konsonan

Nama Huruf	Huruf Arab	Huruf Rumi
Alif	ا	a
Baa'	ب	b
Taa'	ت	t
Thaa'	ث	th
Jiim	ج	j
Haa'	ح	h
Khaa'	خ	kh
Daal	د	d
Dhaal	ذ	dh
Raa'	ر	r
Zai	ز	z
Siin	س	s

Syiin	ش	sy
Ṣaad	ص	ṣ
Ḍaad	ض	ḍ
Ṭaa	ط	ṭ
Zaa	ظ	ẓ
‘Ayn	ع	‘
Ghayn	غ	gh
Faa’	ف	f
Qaaf	ق	q
Kaaf	ك	k
Laam	ل	l
Miim	م	m
Nuun	ن	n
Waw	و	w

Ha'	هـ	h
Hamzat	ء	,
Yaa'	ي	y
Taa' Marbuuta	ة	t

2. Vokal

a. Vokal Pendek

اَ	a
يَ	i
وُ	u

b. Vokal Panjang

اَْ	aa
يَْ	ii
وُْ	uu

c. Diftong

اَْوُْ	aw
يَْاَْ	ay

SENARAI SINGKATAN KATA

SWT	Subḥaanahu Wa Ta‘aalaa
SAW	Ṣallaa Allaah ‘Alaihi Wa Sallama
RA	Raḍiya Allaah ‘Anhu
Bil.	Bilangan
Hal.	Halaman